Beatrijs. Dramatisch verhaal der middeleeuwsche legende volgens den tekst van het Haagsche handschrift

Herman van Overbeke

bron
Herman van Overbeke, *Beatrijs. Dramatisch verhaal der middeleeuwsche legende volgens den tekst van het Haagsche handschrift*. Jos. Vermaut, Kortrijk 1925

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/over002beat01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

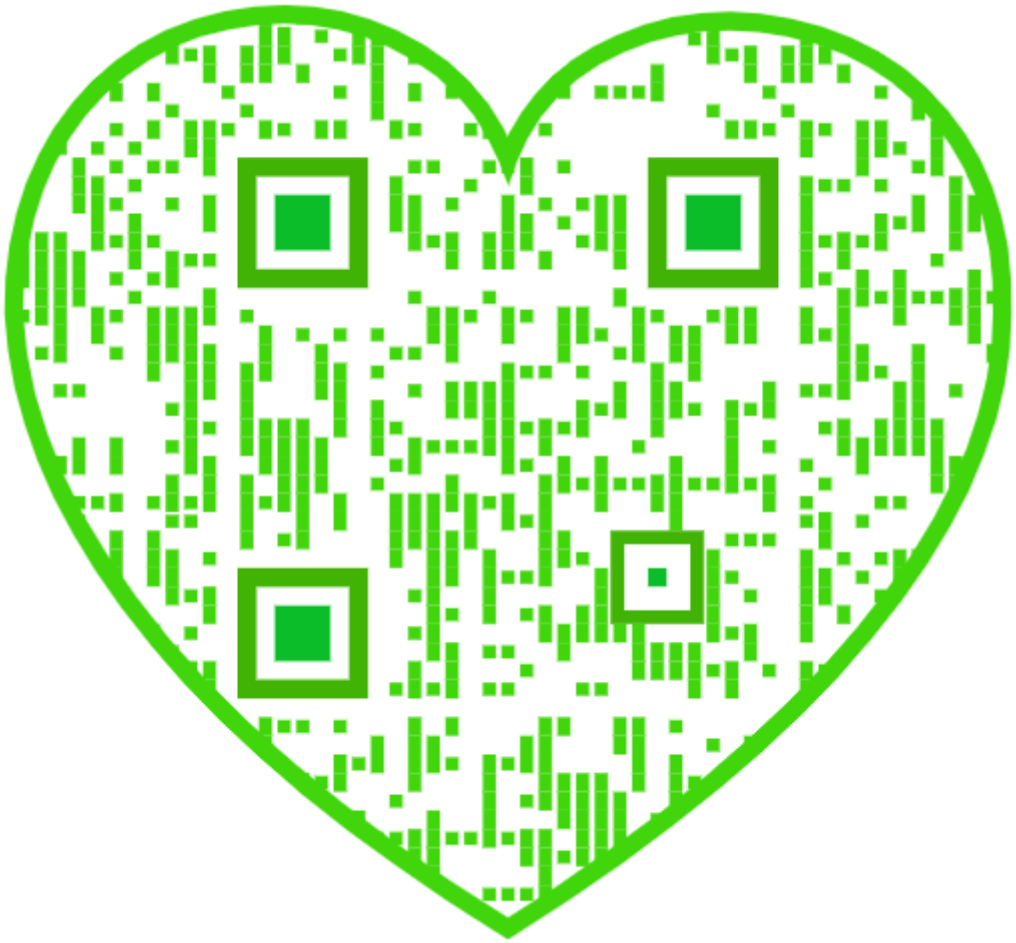

Opdracht

In aandenken aan mijn Moeder, die vroeg mij leerde den dienst van Maria,

en in opdracht aan mijn kinderen, opdat zij steeds mogen leven in de liefde van Maria,
is alle last en vreugde bij de bewerking van dit spel gewijd aan de vereering van
Onse Vrouwe.

Ter inleiding

Eene non ging uit den maagdelijken dienst van Maria en trok de verleidelijke wereld in. Na tweemaal zeven jaren kwam zij rouwmoedig tot Maria weer en vond ontferming bij de Moeder van Barmhartigheid...

Aldus verluidt een oud verhaal dat van eeuwen her in woord, in beeld en kleur nog steeds wordt naverteld zoo verschillend van taal als van zin. Onder deze vele verdichtsels is de dietsche tale rijk aan een zeer oude en zeer schoone sproke, die in handschrift te 's Gravenhage wordt bewaard en heet: Beatrijs. Deze sproke werd in den jare dertien honderd vier en zeventig nagelaten in het handschrift van een kopist, die aldus in de volkstaal heeft bewaard het wonder en schoon verhaal van een vroom dichter, die buiten dit door het

leven is heengegaan onbekend. Onder alle gelijkaardige legenden is Beatrijs de schoonste, niet alleen om de eerbiedwaardigheid van haar ouderdom noch om de sierlijkheden in haar woordkunst maar vooral om het hoog bedied, dat de nederige dichter haar gaf waar hij ze heette te zijn:

> ‘een scone miracle...
> Die god sonder twivel toghede
> Marien teren, diene soghede.’

In dezelfden geest van ootmoed, met dezelfden zin van eerbied voor Onse Vrouwe wil het oud verhaal hier omgezet zijn tot een mirakelspel naar oude wijs.

En hij die dit deed heeft enkel eraan zijn naam verleend ter verantwoording voor vergrijp aan de schoone historie en haar stichtelijke bediedenis.

H.v.O.

Dramatis personae

DE STEM VAN GOD
MARIA, MOEDER ENDE MAAGD
TWEE ENGELEN, MARIA'S BODEN
DE JONGHELINC IN WITTEN GECLEET
DE ABT
DE ABDISSE
DE NONNEN
BEATRIJS
HAER TWEE KINDEREN
DE JONGHELINC
DE WEDUWE
DE VARENDE GHESELLEN
DE DUVEL

Tooneelschikking

Rechts: in een omheinde hoving binnenzicht in de sakristij van een nonnenklooster.

Links: trapstoep en binnenzicht in het huis van een arme weduwe.

In de diepte: tusschen klooster en huis van de weduwe, zaal in een ridderslot,

Voorspel

Van ergens ver uit een eendelijk, stil, afgelegen klooster, groeit aan in den avond het zachte geluid van het kleppen vóó het lof.

Sereen komt aangroeienderwijs de voor- en tegenzang aanzweven van kloosterzusters, die bij wijze van aanvang van het lof het antifoon aanheffen:

Regina Coeli laetare.
Alleluia.
Quia quem meruisti portare
Alleluia.
Resurrexit sicut dixit.
Alleluia.
Ora pro nobis Deum.
Alleluia.

V. *Gaude et laetare Virgo Maria*,
Alleluia.
R. *Quia resurrexit Dominus vere*,
Alleluia.

De Abt.

Van dichten comt mi cleine bate.
Die liede raden mi dat ict late
Ende minen sin niet en vertare.
Maer om die doghet van hare,
Die moeder ende maghet es bleven,
Hebbic een scone miracle op heven,
Die god sonder twifel toghede
Marien teren, diene soghede.
Ic wille beghinnen van ere nonnen
Een ghedichte, god moet mi onnen,
Dat ic die poente moet wel geraken
Ende en goet ende daer af maken,
Die nonne was seer subtijl van zeden;
Men vint ghene noch heden,
Die haer ghelijct, ic wane,
Van zeden ende van ghedane.
Dat ic prisede hare lede,
Sonderlinghe haer scoenhede,
Dats een dinc dat niet en dochte.
Ic wille u segghen, van wat ambochte
Si plach te wesen langhen tijt:
Int cloester daer si droech abijt,
Costersse was si daer,
Dat seggic u al over waer:
Sine was lat no traghe,
No bi nachte no bi daghe.
Si was snel te haren werke;
Si plach te ludene in die kerke;

Si ghereide tlicht ende ornament
Ende dede op staen alt covent.
Dese ioffrouwe en was niet sonder
Der minnen, die groot wonder
Pleecht te werken achter lande.
Bi wilen comter af scande,
Quale, toren, wedermoet;
Bi wilen bliscap ende goet.
Den wisen maect si oec soe ries,
Dat hi moet bliven int verlies,
Eest hem lieft ofte leet.
Si dwingt sulken, dat hine weet
Weder spreken ofte swighen,
Daer hi loen af waent ghecrighen.
Meneghe worpt si onder voet,
Die op staet, alst haer dunct goet.
Minne maect sulken milde,
Die liever sine ghiften hilde,
Dade hijt niet bider minnen rade.
Noch vintmen liede soe ghestade,
Wat si hebben, groot oft clene,
Dat hen die minne gheeft ghemene:
Welde, bliscap ende rouwe;
Selke minne hetic ghetrouwe.
In constu niet gheseggen als,
Hoe vele gheluux ende onghevals
Uter minnen beken ronnen.
Hier omme ent darfmen niet veronnen
Der nonnen, dat si niet en conste ontgaen
Der minnen diese hilt ghevaen.

Den geheelen duur der handeling is Beatrijs, of zij die haar vervangt, in de sakristij aanwezig in de bestendige wake.

Eerste handel

Zooals bij benediktie met het Allerheiligste geschiedt, gaat driemaal de huiverende zindering van kristalklinkend schelgerinkel.

Beatrijs zit geknield in de sakristij en volgt met gebogen hoofde het lof in het onzichtbaar koor der kapel.

De benediktie wordt lang en traag uitgebeld.

Beatrijs maakt een kruis en luidt aan het klokzeel driemaal drie ter begeleiding van haar medezusters, die in de kapel het kerkelijk officie besluiten met het loflied:

Ave Maria, gratia plena
Dominus tecum
Benedicta tu in mulieribus
Et benedictus fructus ventris tui, Jesus.
Sancta Maria, Mater Dei
Ora pro nobis, peccatoribus
Nunc et in hora mortis nostrae.
Amen.

Uit de kapel schuift een lange rei nonnen door de sakristij en verdwijnt binnen de omheinde hoving naar het onzichtbaar konvent.

Beatrijs, de rei sluitend, blijft in den tuin bij de paaschleliën in bloei.

Zij plukt leliën, streelt de bloemen in haar arm en drinkt haar frisschen geur.

De duvel duikt op.

Beatrijs ontwaakt uit haar bedwelming.

Bij een kruis in een hoek van den kloostertuin klaagt

Beatrijs.

O die duvel altoes begheert
Mi te becorne ende niet en cesseert
Dach ende nacht, spade ende vroe,
Hi doeter sine macht toe.
Met quaden listen, als hi wel conde,
Becordime met vleescheliker sonde,
Hets of ic mi sterven wane
God ic bidde u ende vermane
Dat ghime troeste dore u ghenaden.

In de verte zingt de klacht:

Ghequetst ben ic van binnen,
Duerwont mijn hert so seer,
Van uwer ganscher minnen
Ghequetst so lanc so meer.
Waer ic mi wend, waer ic mi keer,
Ic en can gherusten dach noch nachte
Waer ic mi wend, waer ic mi keer.
Ghi sijt alleen in mijn ghedachte.

Beatrijs in verzet tegen het verleidend bestook van den kwade is in de sakristij vóór het Maria-beeld gekomen.

De duvel ligt aan de sakristij-deur op den loer

Het donkeren valt in.

Varende Ghesellen houden stil bij het huis van de weduwe.

Met begeleiding van doedelzak en fiffer zingen zij om caritate.

Naer Oostland willen wij rijden,
Naer Oostland willen wij meê,
Al over die groene heiden,
Frisch over die heiden,
Daer is er een betere steê.

Als wij binnen Oostland komen
Al onder dat hooge huis fijn,
Daer worden wij binnen gelaten,
Frisch over die heiden
Zij heeten ons willekom zijn.

Ja, willekom moeten wij wezen,
Zeer willekom moeten wij zijn;
Daer zullen wij avond en morgen,
Frisch over die heiden,
Nog drinken den koelen wijn.

Wij drinken den wijn eruit de schalen,
En 't bier ook zoo veel ons belieft;
Daer is het zoo vroolijk te leven
Frisch over die heiden,
Daer woont er mijn zoete lief.

De weduwe heeft de varende ghesellen kruik en kroes gereikt.

Beatrijs heeft met behagen het lied aanhoord, in verzet tegen zichzelf smeekt zij:

Beatrijs.
Moeder, ic ben soe verladen
Met starker minnen ende ghewont,
Dat weet hi, dient al es cont,
Dien niet en es verholen,
Dat mi die crancheit sal doen dolen;
Ic moet leiden een ander leven;
Dit abijt moetic begheven.

De duvel is opgesprongen en weggeslopen.

De Varende Ghesellen hebben gedronken en verder reizend kloppen zij aan het kloosterpoortje.

Beatrijs komt voor.

Zij geeft brood en na aarzeling overhandigt zij ter sluik een brief, die zij onder haar borstkleed droeg.

De Varende Ghesellen geven den brief aan een bode van het ridderslot en reizen heen.

Beatrijs zit uitgeput in de omheinde hoving.

De jonghelinc krijgt den brief.

De Jonghelinc.
Dit sende mi mine vriendinne.
Wat ben ic blide in min en sinne.
Die minne dwanc onse twee,
Dat wi dogheden menech wee.
Sint dat wi out waren .xij. iaer.
Ic come sekerlike daer!

Er klinkt het jacht- en minnelied op:

Willen wij 't haesken jagen door de hei?
Ja, wij willen door de heide
't Haesken jagen allebeide
't Haesken willen wij jagen gaen.
Deur, haesken, doodelik haesken, deur,
Haesken, deur de hei!
Willen wij 't haesken jagen door de hei?

Verschrikt in de sakristij wijkend bidt en schreit

Beatrijs.

Maria, moeder, soete name,
Nu en mach minen lichame
Niet langher in dabijt gheduren.
Ghi kint wel in allen uren
Smenschen herte ende sijn wesen;
Ic hebbe ghevast ende ghelesen
Ende ghenomen discipline,
Hets al om niet dat ic pine,
Minne worpt mi onder voet,
Dat ic der werelt dienen moet.
Alsoe waerlike als ghi, here lieve,
Wort ghehanghen tusschen .ij. dieve
Ende aent cruce wort gherecket,
Ende ghi lazaruse verwecket,
Daer hi lach inden grave doet,
Soe moetti kinnen minen noet
Ende mine mesdaet mi vergheven;
Ic moet in swaren sonden sneven.

Het lied klinkt dichter bij.

't Haesken blij kwam geloopen door de hei.
Onder 't groen geboomt gezeten
Waren zij geheel vergeten
Wat zij moesten jagen gaen.
Deur, haesken, doodelijk haesken deur,
Haesken, deur de hei!
't Haesken blij kwam geloopen door de hei!

De Jonghelinc is het klooster genaderd.

Hij klautert over den muur.

Doorheen de traliën van het venstertje naast de sakristijdeur herkent hij Beatrijs.

Zij echter wijkt terug met afwerend gebaar.

Het lied klinkt:

Het waren twee conincskinderen,
Sy hadden malcander soo lief;
Sy conden bijeen niet comen,
Het water was veel te diep.
Wat deed sy? Sy stac op drie keersen,
Als savonds het dagelicht sonc:
«Och liefste, swemter over!»
Dat deet sconincs sone, was jonc.

Beatrijs is het venstertje genaderd:

Beatrijs.
Ay mi, aymie mi es soe wee,
Sprect ieghen mi een wort oft twee,
Dat mi therte conforteert!
Ic ben, die troest ane u begheert!

Der minnen strael stect mi int herte,
Dat ic doghe grote smerte.
In mach nemmermeer verhoghen,
Lief, ghi en hebbet uut ghetoghen!

De Jongheinc

Ic ben soe bli van sinne
Ghi wet, wel lieve vriendinne
Dat wi langhe hebben ghedragen
Minne al onsen daghen.
Wi en hadden nye soe vele rusten,
Dat wi ons eens ondercusten.
Vrouwe venus, die godinne,
Die dit brachte in onsen sinne,
Moete god onse here verdoemen,
Dat si twee soe scone bloemen
Doet vervaluen ende bederven.
Constic wel ane u verwerven,
Ende ghi dabijt wout nederleggen
Ende mi enen sekeren tijt seggen,
Hoe ic u ute mochte leiden,
Ic woude riden ende ghereiden
Goede cleder diere van wullen
Ende die met bonten doen vullen:
Mantel, roe ende sercoet.
In begheve u te ghere noet.
Met u willic mi aventueren
Lief, leet, tsuete metten sueren.
Uutvercorne joncfrouwe,
Nemt te pande mijn trouwe.

Beatrijs.
Die willic gherne van u ontfaen
Ende met u soe verre gaen,
Dat niemen en sal weten in dit covent
Werwaert dat wi sijn bewent.
Van tavont over .viij. nachte
Comt ende nemt mijns wachte
Daer buten inden vergier,
Onder enen eglentier.
Wacht daer mijns, ic come uut
Ende wille wesen uwe bruut,
Te varen daer ghi begheert;
En si dat mi siecheit deert
Ocht saken, die mi sijn te swaer,
Ic come sekerlike daer,
Ende ic begheert van u sere,
Dat ghi daer comt, lieve ionchere.

Een oude horlogie laat traag haar twaalf middernachtslagen zinderen.

Beatrijs en de Jonghelinc ontwaken uit hun droom.

Beatrijs luidt de klok.

De Jonghelinc sluipt heen.

De nonnenrei schuift door de sakristij de kapel binnen.

Stijgt op het antifoon:

Salve, Regina, mater misericordiae: Vita, dulcedo, et spes nostra, salve. Ad te clamamus, exsules, filii Hevae. Ad te suspiramus, gementes et flentes in hac lacrimarum valle. Eia ergo, Advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converle. Et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exsilium ostende. O clemens: O pia: O dulcis Virgo Maria. V. *Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.* R. *Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Tweede handel

Beatrijs luidt de klok,

In het onzichtbaar koor der kapel zingen de nonnen: Ave Maria.

De nonnenrei schuift door de sakristij naar het konvent.

Het lied klinkt dichter en dichter:

Haesken vrij blijf maar spelen door de hei!
't Jaegerken dat zit gevangen
Door haer schoone roode wangen
't Meisken wilde hij jagen gaen.
Deur, haesken, doodelijk haesken, deur,
Haesken, deur de hei!
Haesken vrij, blijf maar spelen door de hei!

Beatrijs,

in wanhoop.

Maria ic bidde onversaghet.
Nach ende dach hebbe ic u geclaghet
Ontfermelike mijn vernoy
Ende mi en es niet te bat een hoy.
Ic werde mijns sins te male quijt,
Blivic langher in dit abijt!
Die slotele vander sacristien
Hanghe ic voer dit beelde marien;
Ofmense te priemtide sochte,
Dat mense best daer vinden mochte.
Hets wel recht in alder tijt,
Wie vore mariën beelde lijt,
Dat hi sijn oghen derwaert sla
Ende segge «ave», eer hi ga.

De Jonghelinc is tot aan den eglentier gekomen, alwaar hij uitkijkt naar de verwachte.

De oude horlogie laat haar twaalf middernachislagen zinderen.

Beatrijs verlaat de sakristij en komt naar den eglentier bij den Jonghelinc.

Hierbij en gedurende heel het verloop van deze handel gaat op en zwelt aan het lied:

Heer Halewijn sanc een liedekijn;
Al wie dat hoorde, wou bi hem sijn.

En dat vernam eens conincs kint,
Die van haer ouders sa werd bemint.

Si ginc al voor haer vader stean:
«Och vader, mag ic naer Halewijn gaen?»

«O neen, mijn dochter, neen gi niet;
Die derwaert gaen en keeren niet.»

Si ginc al voor haer moeder staen:
«Och suster, mag ic naer Halewijn gaen?»

«O neen, mijn dochter, neen gi niet;
Die derwaert gaen en keeren niet.»

Si ginc al voor haer suster staen:
«Och suster, mag ic naer Halewijn gaen?»

«Och neen, mijn suster, neen gi niet;
Die derwaert gaen en keeren niet.»

Si ginc al voor haer broeder staen:
«Och broeder, mag ic naer Halewijn gaen?»

«t Is mi al eens waer dat gi gaet,
Als gi u eer maer wel bewaert
En gi u croon maer recht en draegt.»

Si is al op haer camer gegaen;
Si deet haer beste kleedren aen.

Wat deed si aen haren lijve?
Een hemdeken fijnder als zijde.

Wat deet si aen haer schoon korslijf?
Van gouden banden stond het stijf.

Wat deet si aen haren rooden roc?
Van steke tot steke een gouden cnop.

Wat deet si aen haren keirle?
Van steke tot steke een peirle.

Wat deet si aen haer schoon blond haer?
Een crone van goude en die woeg swaer.

Heer Halewijn sanc een liedekijn:
Al wie dat hoorde, wou bi hem sijn.

De Jonghelinc.
Vercorne lief, en verveert u niet,
Hets u vrient, dat ghi hier siet.

Beatrijs.
Nu dat wi comen te samen,
Ic beginne mijner te scamen,
Om dat ic in enen pels sta,
Bloets hoeft ende barvoet ga.

De Jonghelinc.
Ioffrouwe, wel scone lichame,
U soe waren bat bequame
Scone ghewaden ende goede cleder,
Hebter mi om niet te leder,

Ic salse u grieven sciere.
Hier comen wi onder den eglentiere,
Ende alles wat ghi behoeft,
Des geef ic u wel ghenoech.
Ic gheve u cleder twee paer,
Ende ic wane al over waer,
Vercorne lief, dit hemelblau
Staet u bat dan dede dit grau.
Tiech dese cousen ane,
Ende twee scoen cordewane,
Ghi sult si sconer vinden
Dan scoen die ghi moet binden.
Ic cochte blau ende scaerlaken.
Daer ic af dede maken
Mantele ende caproen groet
Ende roe ende sorcoet
Ende na recht ghevoedert wel.
Niemen en sach beter vel
Onder vrouwen cledere draghen.
Si prysdent alle diet saghen.
Messe, gordele ende almoniere
Cochtic u goet ende diere;
Huven, vingherline van goude
Ende chierheit menechfoude.
Om al die chierheit dede ic proeven,
Die eneger bruut soude behoeven.

Beatrijs is in weelde gekleed.

De Jonghelinc.

Ic draghe met mi .v.^{c} pont
Ende varen wi in desen stont

Hemelike buten der stede.
Al die scoenheid voeren wi mede.

Beatrijs.
Ic ducht, mi die vaert sal rouwen:
Die werelt hout soe cleine trouwe,
Al hebbic mi ghekeert daeran;
Si slacht den losen coman,
Die vingherline van formine
Vercoept voer guldine.

De Jonghelinc.
Ay, wat segdi, suverlike,
Ocht ic u emmermeer beswike,
Soe moete mi god scinden!
Waer dat wi ons bewinden,
In scede van u te ghere noet,
Ons en scede die bitter doet!
Hoe mach u aen mi twien?
Gi en hebt aen mi niet versien,
Dat ic u fel was ofte loes.
Sint dat ic u ierst vercoes,
En haddic niet in minen sinne
Ghedaen een keyserinne.
Op dat ic haers werdech ware,
Lief, en liete u niet om hare!
Des moghedi seker wesen.
Ic vore met ons ute ghelesen
.V.^{c} pont wit selverijn,
Daer seldi, lief, vrouwe af sijn.
Al varen wi in vremde lande,
Wine derven verteren ghene pande.

Hij kust haar.

Als ic u cusse aen uwen mont Mi es of in dees sconen stont Over gansch die wide aerde, Dat die dach verclaerde. Het begint te lichtene int oest.

Beatrijs.
Here mijn god, alder werelt troest,
Nu moeti ons bewaren,
Ic sie den dach verclaren.

Een non, die ter vervanging van zuster Beatrijs onder de gedaante van deze in de sakristij is verschenen, klept de metten.

Beatrijs.
Waric met u niet comen uut,
Ic soude prime hebben gheluut,
Als ic wilen was ghewone
Inden doester van religione.

De Jonghelinc.
Hier comen wi in een foreest
Hoert die voghele hebben feest.
Sie maken soe groet ghescal,
Dat ment hoert over al.
Elc singt na der naturen sine.
Hier staen oec scone bloemkine.
Rike ende blide van coleuren,
Die scone sijn ende suete gheuren.

Die locht es claer ende scone.
Hier staen vele rechte bome
Die ghelovert sijn seer rike.
Waert u ghevoech, lief, suverlike,
Wi souden samen suete bloemen lesen
Het dunct mi hier scone wesen.
Laet ons spelen der minnen spel.

Beatrijs.
Wat segdi, dorper fel,
Soudic wesen op tfelt.,
Ghelijc enen wive die wint ghelt
Dorperlijc met haren lichame,
Seker soe haddic cleine scame!
Dit en ware u niet ghesciet,
Waerdi van doppers aerde niet!
Ic mach mi bedinken onsochte.
Godsat hebdi diet sochte!
Swighet meer deser talen
Ende hoert die voghele inden dalen,
Hoe si singhen ende hem vervroyen.
Die tijt zal u te min vernoyen,
Ic hebs in mijn herte toren,
Dat ghijt mi heden leit te voren.

De Jonghelinc.
Vercorne lief, en belghet u niet,
Het dede venus, diet mi riet.
God gheve mi scande ende plaghe,
Ochtics u emmermeer ghewaghe.

Beatrijs.
Vercorn vrient ic vergheeft u dan,
Ghi sijt mijn troest voer alle man
Die leven onder den trone.
Al levede Absolon die scone
Ende ic des wel seker ware
Met hem te levene .M. iare
In weelden ende in rusten,
In liets mi niet ghecusten.
Lief, ic hebbe u soe vercoren,
Men mocht mi dat niet legghen voren,
Dat ic uwes soude vergheten.
Waric in hemelrike gheseten
Ende ghi hier in ertrike,
Ic quame tot u sekerlike!
Ay god, latet onghewroken
Dat is dullijc hebbe ghesproken!
Die minste bliscap in hemelrike
En es hier ghere vrouden ghelike;
Daer es die minste soe volmaect,
Datter zielen niet en smaect
Dan gode te minnen sonder inde.
Al erdsche dinc es ellinde,
Si en doeghet niet een haer
Jeghen die minste die es daer.
Diere om pinen die sijn vroet,
Al eest dat ic dolen moet
Ende mi te groten sonden keren
Dore u, lieve scone ionchere.

De Jonghelinc vangt Beatrijs in zijn armen op.

Hij kust haar.

Beatrijs en de Jonghelinc verdwijnen in de zaal van het ridderslot.

Een lange rei nonnen schuift door de sakristij naar het onzichtbaar koor der kapel.

De Heer Halewijn - melodij klinkt hoog en luid als een van verre aangroeiende verleiding.

De non, die Beatrijs vervangt, volgt geknield in de sakristij het officie in de kapel.

De zusters zingen: Salve Regina.

Derde handel

De non die Beatrijs vervangt luidt de klok.

In het onzichtbaar koor der kapel zingen de nonnen: Ave Maria.

Ver hoorngeschal weergalmt als weeklacht in nood.

De rei van nonnen schuift door de sakristij naar het konvent.

In de ridderzaal zit Beatrijs met hare twee kinderen.

Zij kijkt ten allen kante uit in bange oerwachting.

Beatrijs.
Ay mi, hets mi comen soe,
Dat ic duchte spade ende vroe.

De Jonghelinc, als een die van lange dolen weerkeert, komt lusteloos thuis.

Beatrijs.
Ic ben in vele doghens bleven:
Mi docht ghi had mi begheven.

De Jonghelinc.
Bleven wi hier niet der iaren seven
Ende waren in verweenden leven
Met ghenuechten van lichamen,
Ende wonnen .ij. kinder tsamen?

Beatrijs.
Maer nu die iaren sijn gekeert
Ende al die penninghen verteert,
Moesten wi teren vanden pande,
Die wi brachten uten. lande.
Cleder, scoenheit ende paerde
Vercochten wi te halver warde
Ende brochtent al over saen.

De Jonghelinc.
Ic en weet niet wat bestaen.

Beatrijs.
Ic en can oec ghenen roe spinnen,
Daer ic met mochte winnen.
Die tijt es inden lande diere
Van spisen, van wine ende van biere
Ende van al datmen eten mochte.
Dies maect mi te moede onsochte;

De Jonghelinc.
Is sterve liever vele doet,
Dan ic hadde ghebeden broet.

Beatrijs.
Die aermoede maect een ghesceet
Tusschen ons beiden.

De Jonghelinc,

verwijdert zich.

Mi es soe leet.

Beatrijs.
Aen u man ghebract dierste trouwe!
Laet mi niet hier in groten rouwe?
En vaer niet ten uwen lande ghinder.
Gedenke ons twee scone kinder.

De Jonghelinc is heengegaan.

Met haar kinderen buiten het slot

Beatrijs.
Maria moeder, onse Vrouwe,

Mi es ellende ende rouwe,
Bidt vore mi ende mine .ij. ionghere,
Dat wi niet en sterven van honghere
Wat salic doen, elendech wijf!
Ic moet beide, ziele ende lijf,
Bevlecken met sondeghen daden.
Maria, vrouwe, staet mi in staden!
Al constic enen roc spinnen,
In mochter niet met winnen
In tween weken een broet.
Ic moet gaen dorden noet
Buten der stat op tfelt
Ende winnen met minen lichame ghelt,
Daer ic met mach copen spise.
In mach in ghere wise
Mijn kinder niet begheven.

Beatrijs gaat op den dompel.

Zeven jaren gaan voorbij.

De Abt.
Dus ghinc si in een sondech leven.
Want het es alover waer,
Dat si langhe seve iaer
Ghemene wijf ter werelt ghinc
Ende meneghe sonde ontfinc,
Dat haer was wel onbequame,
Die si dede metten lichame,
Daer si cleine ghenuechte hadde in;
Al dede sijt om een cranc ghewin,
Daersi haer kinder met onthelt.
Wat holpt al vertelt
Die scamelike sonden ende die zwaer,
Daer si in was .xiiij. iaer!
Maer emmer en lietsi achter niet,
Hadsi rouwe oft verdriet,
Sine las alle daghe met trouwen
Die seven ghetiden van onser vrouwen.
Die las si haer te loven ende teren,
Dat sise moeste bekeren
Uten sondeliken daden,
Daer si was met beladen
Bi ghetale .xiiij. iaer;
Dat segghic u over waer.
Si was seven iaer metten man,
Die .ij. kindere an hare wan,
Diese liet in ellinde,
Daer si doghede groet meswinde.
Dierste .vij. iaer hedbi gehoert;
Verstaet hoe si levede voert.

Als die .xiiij. iaer waren gedaen,
Sinde haer God int herte saen
Berouwnnesse alsoe groet,
Dat si met enen swerde al bloet
Liever liete haer hoet af slaen,
Dan ai meer sonden hadde ghedaen
Met haren lichame, alsi plach.
Si weende nacht ende dach,
Dat haer oghen selden drogheden.
Ende bat maria die gode soghede.

Weer zijn zeven jaar voorbij.

Beatrijs met haar twee kinderen doolt langs de straat.

Beatrijs.
Maria boven alle wiven,
Laet mi inder noet niet bliven!
Vrouwe, ic neme u torconden,
Dat mi rouwen mine sonden
Ende sijn mi herde leet.
Der es soe vele, dat ic en weet
Waer icse dede ocht met wien.
Ay lacen! wat sal mijns ghescien!
Ic mach wel ieghen dordeel sorgen
- Doghen gods sien int verborgen -
Daer alle sonden selen bliken,
Beide van armen ende van riken,
Ende alle mesdaet sal sijn ghewroken,
Daer en si vore biechte af ghesproken
Ende penitiencie ghedaen.
Dat wetic wel, sonder waen.
Des benic in groten vare.
Al droghic alle daghe een hare,
Ende croeper met van lande te lande
Over voete ende over hande
Wullen, barvoet, sonder scoen,
Nochtan en constic niet ghedoen,
Dat ic van sonden worde vri,
Maria, vrouwe, ghi en troest mi,
Fonteyne boven alle doghet!
Ghi hebt den meneghen verhoghet,
Alse wel teophuluse sceen;
Hi was der quaetster sonderen een
Ende haddem den duvel op ghegeven,

Beide ziele ende leven,
Ende was worden sijn man;
Vrouwe, ghi verloesseten nochtan.
Al benic een besondech wijf
Ende een onghetroest keytijf,
In wat leven ic noy was,
Vrouwe, ghedinct dat ic las
Tuwer eren een ghebede!
Toent aen mi u oetmoedechede!
Ic ben ene die es bedroevet
Ende uwer hulpen wel behoevet;
Dies maghic mi verhouden:
En bleef hem nye onvergouden,
Die u gruete, maget vrië,
Alle daghe met ere ave marië.
Die u ghebet gherne lesen,
Sie moeghen wel seker wesen,
Dat hem daer af sal comen vrame.
Vrouwe, hets u soe wel bequame,
Uut vercorne gods bruut.
U sone sinde u een saluut
Te nazaret, daer hi u sochte,
Die u ene boetscap brochte,
Die nye van bode was ghehoert;
Daer omme sijn u die selve woert
Soe bequame sonder wanc,
Dat ghijs wet elken danc,
Die u gheerne daer mede quet.
Al waer hi in sonden belet,
Ghi souten te ghenaden bringhen
Ende voer uwen sone verdinghen.

Beatrijs klopt bij de weduwe aan.

Beatrijs.
Mijn vrouwe goede staet mi instade
Ic bidde herberghe doer ghenade,
Ende wi snachts mochten bliven.

De Weduwe.
Ic mocht u qualijc verdriven,
Met uwen kinderkinen
Mi dunct dat si moede seinen.
Ruust u ende sit neder,
Ic sal u deilen weder
Dat mi verleent onse here
Doer siere liever moeder ere.

Beatrijs en haar twee kinderen gaan bij de weduwe aan den disch.

De non-kosteres luidt de klok.

De nonnen-rei schuift door de sakristij in de kapel.

Beatrijs.
Es dit covint van ioffrouwen?

De Weduwe.
Jaet, bi miere trouwen.
Dat verweent es ende rike;
Men weet niewer sijns ghelike.
Die nonnen diere abijt in draghen,
In hoerde nye ghewaghen
Van hen gheen gherochten
Dies si blame hebben mochten.

Beatrijs.
Ic hoerde binnen deser weken
Soe vele van ere nonnen spreken;
Alsic verstoet in minen sinne,
Soe was si hier costerinne.
Diet mi seide hine loech niet:
Hets binnen .xiiij. iaren ghesciet,
Dat si uten doester streec.
Men wiste noyt, waer si weec
Oft in wat lande si inde nam.

De Weduwe.
Wat segdi? Ghi maect mi gram!
Ghi dunct mi reven!
Derre talen seldi begheven
Te segghene vander costerinnen
Oft ghi en blijft hier niet binnen!
Si heeft hier costersse ghesijn
.xiiij. iaer den termijn,
Dat men haers noyt ghemissen conde
In alden tiden éne metten stonde,
Hen si dat si waer onghesont.
Hi ware erger dan een hont,
Diere af seide el dan goet;
Si draghet soe reynen moet,
Die eneghe nonne draghen mochte.
Die alle die cloesters dore sochte,
Die staen tusschen elve ende der geronde,
Ic wane men niet vinden en conde
Neghene die gheesteliker leeft
Ende meer dogheden heeft!

Beatrijs.

Dese tale dunct mi wesen een wonder,
Vrouwe, maect mi conder.

De Weduwe,

zich verwijderend.

Die costerinne die ic loef ende prijs,
Haer suete naem es beatrijs.

Beatrijs.

In mijn hert es groot berouwe.
Sijt in mijn hulpe, maria, vrouwe!
Mijn sonden sijn mi soe leet,
Saghic enen hoven heet,
Die in groten gloyen stonde,
Dat die vlamme ghinghe uten monde,
Ic croper in met vlite,
Mochtic mier sonden werden quite.
Here, ghi hebt wanhope verwaten,
Daer op willic mi verlaten!
Ic ben, die altoes ghenade hoept,
Al eest dat mi anxt noept
Ende mi bringt in groten vare.
En was nye soe groten sondare,
Sint dat ghi op ertrike quaemt
Ende menschelike vorme naemt
Ende ghi aen den cruce wout sterven,
Sone lieti den sondare niet bederven;
Die met berouwenesse socht gnade,
Hi vantse, al quam hi spade,
Alst wel openbaer scheen

Den enen sondare vanden tween,
Die tuwer rechter siden hinc,
Dats ons een troestelijc dinc,
Dat ghine ontfinct onbescouden.
Goet berou mach als ghewouden;
Dat maghic merken an desen.
Ghi seit: vrient, du salt wesen
Met mi heden in mijn rike,
Dat segghic u ghewaerlike.
Noch, here, waest openbare,
Dat gisemast, die mordenare,
Ten lesten om ghenade bat.
Hine gaf u weder gout no scat,
Dan hem berouden sine sonden.
U ontfermecheit en es niet te gronden
Niet meer, dan men mach
Die zee uut sceppen op enen dach
Ende droghen al toten gronde.
Dus was nye soe grote sonde,
Vrouwe, u ghenaden en gaen boven.
Hoe soudic dan sijn verscoven
Van uwer ontfermecheit,
Ocht mi mijn sonden sijn soe leit!

Beatrijs slaapt in.

De non-kosteres zit in de sakristij geknield en volgt het officie.

Haar medezusters in de kapel zingen: Salve Regina.

Vierde handel

Zacht klokgeklep deint uit van een eenzaam torentje.

Uit het onzichtbaar koor der kapel klinkt door het gezang der zusters: Ave Maria.

Beatrijs ligt te slapen in het huis van de weduwe.

De rei van nonnen schuift door de sakristij naar het konvent.

In de verte klaagt het lied:

Ick ben verdwaelt in deser nacht
Die werelt heeft mi bedroghen
Genoecht heb ik soe seere gheacht
Mijn waen heeft mi ghelogen.
Rijcheyt en eere heb ic bemint
Ende ydelheyt vercoren
AI iagende ben ic dus verblint
Ende heb minen wech verloren.

In de sakristij staat de non-kosteres rechtop en breidt de armen wijd open.

Twee engelen komen uit de kapel aanzweven en nemen de nonnenkleeren af van haar die Beatrijs vervangen heeft.

Van onder pij en kap is verschenen: Maria Moeder ende Maagd.

Het lied stijgt op:

Het viel eens hemels douwe
Al in een maechdekijn,
Ten was nye beter vrouwe
Dat dede een kindekijn
Dat van haer wert gheboren
Ende si bleef maghet fijn
O maghet utvercoren
Lof moet u altoos sijn.

Maria treedt uit sakristij en klooster en gaat bij het huis van de weduwe aankloppen.

De engelen zijn met haar.

Maria.

Mensche, du heves soe langhe gecarmt,
Dat ic mi dijns ontfarm.
Want ic hebbe u verbeden.
Gaet inden cloester met haestecheden:
Ghi vint die doren open wide,
Daer ghi uut ginges ten selven tide
Met uwen lieve, den ionghelinc,
Die u inder noet af ghinc.
Al dijn abijt vinstu weder
Ligghen opten putaer neder;
Wile, covele ende scoen
Moeghedi coenlijc ane doen;
Ic segge u wil van hier vliën:
Die slotele vander sacristiën,
Die ghi voer tbeelde hinct
Snachs, doen ghi uut ghinct,
Die hebbe ic soe doen bewaren,
Datmen binnen .xiiij. iaeren
Uwes nye en ghemiste,
Soe dat yemen daer af wiste.
Ic ben soe wel u vrient:
Ic hebbe altoes voer u ghedient.
Dat hebbe ic doer u ghedaen!
Ic heet u inden cloester gaen.

Beatrijs,

ontwaakt.

God, gheweldech here,
En ghehinct den duvel nemmermere
Dat hi mi bringhe in mere verdriet,

Dan mi nu es ghesciet!
Och tic nu inden cloester ghinghe
Ende men mi over dieveghe vinghe,
Soe waric noch meer ghescent,
Dan doen ic ierst rumde covent.
Ic mane u, god die goede,
Dor uwen pretiosen bloede,
Dat uut uwer ziden liep:
Ocht die stemme, die aen mi riep,
Hier es comen te minen baten,
Dat sijs niet en moete laten,
Si en come anderwerf tot hare
Ende derde werven openbare,
Soe dat ic mach sonder waen.
Weder in minen cloester gaen.
Ic wilre om benediën
Ende loven altoes mariën!

Er zingt een zang:

Och slaepty nu so langhe
Dat en is u nemmermeer goet
Het sal u namaels rouwen
Als ghi loon ontfangen moet.

Het lach een arm ioncfrouken
Op haerder camer en sliep
Si heeft so groten verlangen
Dat haer Gods engel op riep.

Een Engel.
Mensche, du maecs te langhe beide!
Doet dat onse vrouwe seide:

Ganc weder in dinen cloester,
God sal wesen dijn troester.

Tweede Engel.
Doet dat maria u ontbiet!
Wi sijn haer bode, en twivels niet.

Beatrijs.
In wete ende twivele noch
Eest elfs ghedroch,
Dat mi comt te voren,
Soe maghic cortelike scoren
Des duvels ghewelt ende sine cracht
Ende ocht hire comt te nacht.
Here, soe maecten soe confuus,
Dat hi vare uten huus.
Dat hi mi niet en moete scaden.
Maria, nu staet mi in staden,
Die ene stemme ane mi sint,
Ende hiet mi gaen int covint;
Ic mane u, vrouwe, bi uwen kinde,
Dat hise mi derdewerven wilt sinden
Met sine ghenade ende sin lichte.

De zang vervolgt:

Het daget inden oosten.
Die sonne scijnt over al.
Wie heer Jesum wil minnen
Hi en slape nu niet so langhe.

Och en laet u nyet verlangen

Wel edel ioncfrou soet.
Hi wil u boden synden
Alst hem dunct wesen goet.

De Stem van God.
Mensche ic seg u: hets bi onrechte,
Dat ghi niet en doet dat ic u hiet,
Want u maria bi mi ontbiet.
Ghi moecht beiden te lanc.
Gaet inden cloester, sonder wanc,
Ghi vint die doren op ende wide ontdaen,
Daer ghi wilt, moghedi gaen.
U abijt vindi weder
Liggende opten outaer neder.

Maria verdwijnt langs sakristij in de kapel.

De engelen blijven wacht houden in de sakristij.

Van het vizioen bewust geworden

Beatrijs.
Dese stemme comt van gode,
Ende es der maghet mariën bode.
Dat wetic nu sonder hone.
Si comt met lichte soe scone:
Nu en willics niet laten,
Ic wille mi inden cloester maken,
Ic saelt oec doen in goeder trouwen,
Opten troest van onser vrouwen,
Ende wille mijn kinder beide gader
Bevelen gode onsen vader.
Hi salse wel bewaren.

Mijn cleder tiech ic uut al sonder sparen
Daer ic mijn ionghere met decke
Heymelike, dat icse niet en wecke
Ic cusse u beide aen uwen mont.
Mijn suete kinder, blijft ghesont.
Op den troest van onser vrouwen
Latic u hier in goeder trouwen,
Ende hadde mi maria niet verbeden,
Ic en hadde u niet begheven
Om al tgoet dat es binnen rome!

Als in een droom schreidt zij uit het huis van de weduwe binnen de kloosterpoort.

Beatrijs.
Hier benic comen
Binnen die mure:
God gheve mi goede aventure!

In het klooster en in de sakristij gekomen valt zij op de kniën.

Beatrijs.
God here ic bidde u met vlite,
Helpt mi weder in minen abite,
Dat ic over .xiiij. iaer
Liet ligghen op onser vrouwen outaer.

De engelen hangen haar de nonnen kleeren weer op en verdwijnen langs de kapel.

Beatrijs.
Moeder maria, maghet fijn,

Ghebenedijt moetti sijn!
Ghi sijt alre doghet bloeme!
In uwen reine magedoeme
Droeghedi een kint sonder wee,
Dat here sal bliven emmermee;
Ghi sijt een uut vercoren werde,
U kint maecte hemel ende erde.
Dese ghewelt comt u van gode
Ende staet altoes tuwen ghebode.
Den here, die es ons broeder
Moghedi ghebieden als moeder
Ende hi u heten lieve dochter.
Hier omme levic vele te sochter.
Wie aen u soect ghenade,
Hi vintse, al comt hi spade.
U hulpe die es alte groet;
Al hebbic vernoy ende noet,
Hets bi u ghewandelt soe,
Dat ic nu mach wesen vroe.

Van een oude horlogie zinderen twaalf slagen.

Beatrijs luidt de klok als voorheen.

De rei van nonnen schuift door de sakristij in de kapel.

Beatrijs.
Al die comen van dormter ghemene
Sine weten hier af, groet no clene?
Blivic alsoe in mijn abijt
Sonder lachter ende verwijt?
Maria waert ghi so goet mijn vrient
Dat ghi voer mij hebt ghedient.

Alle die .xiiij. iare
Ghelijc oft iet selve ware?
Dus benic sonderse bekeert,
Maria sijt gheloefl ende gheeert,
Ghi maghet van hemelrike,
Die altoes ghetrouwelike
Uwen vrient stael in staden,
Alsi in node sijn verladen.

Geknield volgt zij het officie in het onzichtbaar koor der kapel.

De zusters zingen:

Alma Redemptoris Mater quoe pervia coeli porta manes,
Et stella maris, succurre cadenti surgere qui curat populo:
Tu quoe genuisti, natura mirante, tuum sanctum
Genitorem:
Virgo prius ac posterius
Gabrielis ab ore sumens illud Ave,
Peccatorum miserere.

V. *Angelus Domini nuntiavit Mariae.*
R. *Et concepit de Spiritu Sancto.*

Vyfde handel

De klok klept.

Beatrijs heeft de klok geluid.

De rei van nonnen schuift door de sakristij de kapel binnen.

De weduwe troost de verlaten kinderen.

De Weduwe.
Ic hebber op ontfermenisse.

Zij is met de kinderen aan de kloosterpoort gekomen en klopt aan.

Beatrijs is voorgekomen.

De Weduwe.
Ic wille toter adbisse
Met desen verlaten kinden.
God sal hare int herte sinden,
Dat sise goet sal doen.
Sine hebben cleet noch scoen...

Beatrijs heeft de Abdisse bijgehaald.

De Weduwe.
Ic come tot uwen convent,
Mijn vrouwe goede, nu bekent
Den noet van desen tween wesen:
Die moeder heefse met vresen
Te nacht in mijn huus gelaten
Ende es ghegaen hare straten,
Ic en weet, west noch oest.
Dus sijn die kinder onghetroest,

De Abdisse.
Houtse wel, ic saelt u lonen,
Dat ghijs u niet en selt becronen,
Na dat si u sijn ghelaten.
Men gheve hen der caritaten

Elcs daghes, om gode.
Sint hier daghelijcs enen bode,
Die hen drincken hale ende eten.
Gheberst hen yet, laet mi weten.

De Weduwe.
Ic ben van sinne vroe
Dat mi comen es alsoe.

In treure in den kloostertuin gezeten

Beatrijs.
Mi es wel te moede
Dat icse wete in goeder hoede.

Bij het afscheid van de Weduwe komt de Abt in het klooster aan. De Abdisse leidt hem binnen.

De Abt.
Eenwerven binnen den iare,
Com ic vernemen oft daer ware
Enech lachterlike gherochte
Daerghi blame af hebben mochte.

Abt en Abdisse zijn in de kapel gegaan.

Beatrijs.
Ic wil leiden een heylech leven,
Maer veel suchten ende beven
Hebic van minen sonden,
Di ic niet en durve vermonden

Ghene mensche, no ontdecken,
Noe in bichten oec vertrecken.

Uit de kapel klinkt:

R. *Rorate coeli desuper, et nubes pluant justum.* I. *Ne irascaris Domine, ne ultra memineris iniquitates: ecce civitas Sancti facta est deserta: Sion deserta facta est: Jerusalem desolata est: domus sanctificationis tuae et gloriae tuae, ubi laudaverunt te patres nostri.* R. *Rorate....* II. *Peccavimus, et facti sumus tamquam immundus nos, et cecidimus quasi folium universi: et iniquitates nostrae quasi ventus abstulerunt nos: abscondisti faciem tuam a nobis, el allisisti nos in manu iniquitatis nostrae.* R. *Rorate....* III. *Vidi Domine afflictionem populi tui, et mitte quem missurus es: emitte Agnum dominalorem terrae, de petra deserti ad montem filiae Sion: ui auferat ipse jugum captivitatis nostrae.* R. *Rorate....*

De Stem van God.
IV. *Consolamini, consolamini, populе meus: cito veniet salus tua: quare moerore consumeris quia innovivat te dolor? Salvabo te, noli timere, ego enim sum Dominus Deus tuus, Sanctus Israel, redemptor tuus.*
R. *Rorate....*

De Duvel.
Snachts met uw lief ghi rumde covent,
Ende sijt tot die loese werelt gewent.
Ghi waert seven iaer metten man,
Die .ij. kindere aen u gewan.
Ghi leefdet der iaren .vij. doe
Dat ghi ne weet met wien noch hoe.
Int armen weduwenhuus ghinder
Verliet ghi uwe .ij. kinder.

Beatrijs is ten uitersten te neer geslagen.

De duvel vlucht daar hij de verschijning ziet van den Jonghelinc met Witten gecleet.

Beatrijs.
Mijn vrient of ghi comen sijt van gode,
Soe manic u bi sine ghebode,
Dat ghi mi segt ende niet en heelt,
Waerom ghi voer dat kint speelt
Metten sconen appel roet,
Ende het leet in uwen arm doet?
U spel en helpt hem niet een haer.

De Jonghelinc in Witten gecleet.
Seker, nonne, ghi segt waer:
En weet niet van minen spele
Weder luttel no vele,
Hets doet, en hoert no en siet.
Al des ghelike en weet god niet,

Dat ghi leest ende vast:
Dat en helpt u niet een bast;
Hets al verloren pine,
Dat ghi neemt discipline;
Ghi sijt in sonden soe versmoert,
Dat god u beden niet en hoert
Boven in sijn rike.
Ic rade u: haestelike
Gaet ten abt, uwen vader,
Ende verteelt hem algader
U sonden, al sonder lieghen.
Laet u den duvel niet bedrieghen.
Die abt sal u absolveren
Vanden sonden, die u deren.
Eest, dat ghise niet wilt spreken,
God salse zwaerlike an u wreken!

Hij is verdwenen.

De nonnenrei schuift door de sakristij naar het konvent.

Tot den Abt, die de rei sluit.

Beatrijs.

Mijn vader ic bidde dat ghi hoert
Mijn biechte van worde tot wort.

De Abt,

in de sakristij.

Des en willic laten niet,
Bepeinst u wel ende besiet
Volcomelijc van uwen sonden.
Ende wille mi die al vermonden.

Beatrijs gaat geknield naast den Abt zitten en biecht stil.

En er klaagt het lied.

Ten was noyt mensche van sonden, Van sonden so versaecht, Had hijs groten rouwe En Gode sijn liden claecht Ende voort op hope levet, God die heere is al so goet, Dat hijt hem al verghevet. De boose werelt En is anders niet Dan loos, quaet ende vals, Onghestadich als dat riet Dat voer alle winden helt; So wier der werelt volgen wil, Sijn herte blijft onghestelt. Dese valsche werelt is Broosscher dan een ghelas; Ten was noyt eenich mensche, Hoe hooch hi gheboren was, Hi en sterf ende wert niet, Met alle sinen groten goede Daer hi hem toe verliet.

De Abt.
Dochter, ic sal u absolveren
Vanden sonden, die u deren,
Die ghi mi nu hebt ghelijt.

Gheloeft ende ghebenedijt
Moet die moeder gods wesen!
Ic legghe u op thoeft met desen
Die hant ende geef u perdoen
Ende nu sal ic in een sermoen
U biechte openbare seggen
Ende die soe wiselike beleggen,
Dat ghi ende u kinder mede
Nemmermeer, te ghere stede,
Ghenen lachter en selt ghecrigen.
Het ware onrecht, soudement swigen,
Die scone miracle, die ons here
Dede doer siere moeder ere.
Ic saelt orconden over al.
Ic hope, datter noch bi sal
Menech sondare bekeren
Ende onser liever vrouwer eren.

De Abt verlaat het klooster.

Naspel

Beatrijs in den omheinden tuin ziet als in verbeelding den abt buiten het klooster de twee kinderen uit het huis van de weduwe met zich meenemen.

De Abt.
Haer moeder hiet beatrijs.
Loef gode ende prijs
Ende maria, die gode soghede,
Ende dese scone miracle toghede!
Si halp haer uut alre noet.
Nu bidden wi alle, cleine ende groet,
Die dese miracle horen lesen,
Dat maria moet wesen
Ons vorsprake int soete dal,
Daer god die werelt doemen sal.
Amen.

Terwijl de abt met de kinderen heengaat, is Beatrijs blijkbaar in zielestrijd: ze schijnt naar haar kinderen toe te willen en reikt de handen als in een bewogen te gemoet komen,

Doch als van uit den hoogen komt de lofzang aanzweven:

Ave Regina coelorum, Ave Domina Angelorum: Salve radix, salve porta Ex qua mundo lux est orta: Gaude Virgo gloriosa, Super omnes speciosa: Vale, o valde decora, Et pro nobis Christum exora.

V. Dignare me laudare te Virgo sacrata.

R. Da mihi virtutem contra hostes tuos.

Beatrijs wendt zich om, ziet: Maria, gevolgd door haar twee engelen-boden binnen wandelen in de kloosteromheining, de sakristij en het onzichtbaar koor der kapel.

Zij volgt.

In de sakristij luidt zij de klok.

De rei van nonnen schuift door de sakristij in de kapel.

Beatrijs zakt voor het Maria-beeld op de kniën.

De zusters zingen,

Hun slotzang is de lentezang van het begin:

Regina Coeli.

Besluit

Aldus verloopt de geheele kandel aaneengeregen en omsloten met een krans van liederen ter eere van

Onse Vrouwe.
Lichtmis 1925.

Beatrijs voor tooneel bewerkt
Bijblad

De volgnummers naast de versregels zijn de volgnummers van het handschrift dat bewaard wordt te Den Haag. Aan deze nummers kan men nagaan hoe trouw dit ‘spel’ bij de ‘sproke’ blijft. Overigens helpen deze volgnummers ook bijvoorbeeld om, - niettegenstaande de hier aangebrachte verschuiving, wijziging en toevoeging van verzen - in de ‘Beatrijs’ uitgegeven in de reeks ‘Van Alle Tijden’, door C.G. Kaakebeen, de hulprijke verklaring van woorden en wendingen te vinden, die den ouden tekst duidelijk maken.

H.v.O.